

ag כשר

bert ez
ladós!
nagyváradi
szigoruan
int.

ENZ Cluj
-18.

rtion

24.
elező telep.

כשר

Jun.
zul 25.

כשר
עירי
מקדונ

rothadási
fogkrém
azdaságos.

késnélküli
EAL

tváló por
ország területén
gienia

ntből a legjobban
t borotváló szer,
ot nem marja és
Ovakoljunk az
nas utánzatoktól
az IDEAL
ásu a valódi.

lodrasz
dinand 30.

ia Glanzman
an Voda 40.

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Garon
1, Rep. (Brassai-
utca)
Szerkesztő: Szerke
Kiadóhivatal
St. M. Sz. —
Hirdetők kizárólag
szociálisták, kézirataik
nem kerülnek vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 850
Félévre — — 480
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 le
Bukarestben — — 5
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — 35
Egy szám — — 150

1925 december 3 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 276 szám

5686. Kiszlev 16

Az előranciaolt magánoktatási törvény

Kiszámíthatatlanok a liberális kormány utjai. Miként a ravasz hadvezér ezer fondorlattal és taktikai csellel igyekszik meglepni és tévedésbe ejteni ellenfelét, úgy a Bratianu kormány is leleményes stratégiai sakkhúzókkal végzi immár négy év óta bekerítő hadműveleteit — ő nem az ellenség — az ország ellen. Az ország lakosságának még ideje sincs felocsudni és a parlament máris megszavazott valami új törvényt, mely az adófizető polgárok százezreinek eleven husába vág. Ami a magánoktatásról szóló javaslat körül történt, az stratégiai rejtelmességében felülmúlja a kormány összes eddigi törvényhozási cselvetéseit. Még élénk emlékezetében van mindenkinek az az elemi felháborodás, amely nemcsak a kisebbségi népek, de a demokratikus román ellenzéki pártok köréből is kibombant, amikor Anghelescu miniszter parlament elé terjesztette a magánoktatásról szóló törvényjavaslatot. A kisebbségek ajkáról felszakadó kétségbeesett segélykiáltás egészen Genfig hallatszott el és egyes népszövegségi körök diszkrétén érdeklődni kezdtek Bukarestben, mi is van tulajdonképpen abban a hírhedt törvényjavaslatban, amelyet már a szenátus letárgyal és elfogadott s amely a kamarában is gyors ütemben haladt a törvényválas felé. És ekkor Anghelescu miniszter ur vértanulról megállította törvényhozási nagyüzemünk őrült sebességgel forgó kerekét, másszóval visszavonta a már benyújtott és tárgyalás alatt álló törvényjavaslatot. A kormány különböző technikai szempontokkal indokolta a törvényjavaslat visszavonását, de mindenki tudta, hogy a javaslatot a kisebbségek és az egyesült ellenzék impozáns tiltakozásának hatása alatt kellett sürgősen megállítani törvényerőre emelkedésének útjában.

Több mint egy félévig pihent a javaslat a közoktatásiügyi miniszter íróasztalában. Ezen idő alatt különböző tárgyalások folytak a kormány és a kisebbségi iskolafenntartó egyszázak képviselői között, Genfigben is voltak bizonyos szelid purparlék a kérdésben és mármár úgy látszott, hogy a kormány hajlandó ezt a törvényt a többiekől eltérően a kisebbségi kívánások meghallgatása után lojálisan tető alá hozni és az eredeti javaslaton lényeges enyhítéseket eszközölni. Különösen az utolsó hetekben hallatszottak megejtő szírinhangok a kormány berkeiből és a kisebbségek bizakodó szívvel várták a nagy pillanatot, amikor Anghelescu miniszter bemutatja nekik új javaslatát, amely most már figyelembeveszi az ő jogos kívánásaikat.

De mint mondottuk, a liberális kormány utjai kiszámíthatatlanok. Bizalmunkért megint cselvetést kaptunk cserébe és az őszinte nyílt megegyezés helyett a kormány ismét a klotürhöz folyamodott. A tegnapi nap folyamán Anghelescu miniszter vértanulról és meglepetés-szerűen a kamara elé terjesztette a magánoktatási törvénytervezetet anélkül, hogy annak tartalmát akár a kisebbségek, akár az ellenzéki pártok ismerték volna. Az egyik távirati ügynökség jelentéséből arra lehet következtetni, hogy a javaslat teljesen változatlan szöveggel kerül ismét a törvényhozás elé és az eszközölt módosításokat a kormány csak a részletes vita során fogja benyújtani.

Lehet, hogy így lesz, lehet hogy a kormány csakugyan fog némi módosításokat készíteni, de a mi bizalmunk már odavan és tudjuk már, hogy ezt a törvényt sem hozzák érettnék, hanem ellenünk. Pistiner zsidó képviselő tegnapi felszólalása beszédes bizonyította arra, hogy a törvényjavaslatnak napirendről való levétele és újbóli előranciaoltása

csupán taktikai fogás volt a kormány részéről, amely ugylátszik most alkalmasabbnak tartja azt az atmoszférát e jogipró törvény keresztülhajtására. Mi azonban erősen kételkedünk benne, hogy ez a törvény ma kedvezőbb hatást válthana ki, akár itt bent az országban, akár a külföldön, mint félévvel ezelőtt. Sőt ellenkezőleg, azt hisszük, az euró-

pai lelkiismeret és békevág a locarnoi szerződés aláírása után csak megerősödött s hogy sem Románia demokratikusan gondolkodó tömegei, sem a népszövegségi körök nem fognak belenyugodni abba, hogy egy önző és rövidlátó kormány milliós népkisebbségeket zárjon el egy rosszakaratu törvénnyel a szellemi előrehaladás és kulturális érvényesülés lehetőségei elől.

Hivatalnok-kormány alakul Csehszlovákiában

Massaryk elnök is szivesebben látja a hivatalnok kormányt

(Prága, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sok sikertelen kísérlet után valószínű, hogy sem Svehlának, sem Srameknek nem sikerül a kormányalakítás. Így valószínű, hogy hivatalnok-kormány következik, amit Massaryk elnök is szivesebben látna, mert erre sokkal nagyobb befolyást tudna gyakorolni, mint egy parlamenti kormányra, Ha Sramek el is fogadná a megbízatást, kérdéses,

hogy a szocialistapártok belemennek-e a kormányba mert ők az egyház és állam szétválasztásának kérdését kardinalis követeléseként állítanák fel. Ezen pedig Sramek kísérlete megfeneklenék. Sramek kormányelnöknek való ajánlását Svehla részéről sakkhúzásnak tartják, mert a néppárt képtelen kormányalakításra.

Harangok zugása

hirdette Londonban a locarnoi békemű aláírását

Az angol király külön kihallgatáson fogadta a delegátusokat. Az alsóház elvetette Macdonald javaslatát a kommunisták üldözése ellen

(London, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A locarnoi szerződés aláírására egybesereglett delegátusok tiszteletére rendezett teaestélyen, melyet a Buckingham-palotában tartottak meg, harmincan vettek részt. A király és a királyné nem teázta a vendégekkel, azonban a király valamennyi delegátust dolgozószobájában fogadta. Tegnap este, a szerződés aláírásának időpontjában London összes templomaiban megkondultak a harangok és egy órán át hirdették a lakoságnak a fontos történelmi eseményt.

London, december 2. Az alsóház mai ülésén 351 szavazattal 127 ellenében elvetették Macdonaldnak azt a javaslatát, mely helyteleníti a kommunisták bírói üldözéséről szóló kormányintézkedéseket.

Beavatott forrásból kiszivárgott hírek szerint a londoni tárgyalásokon a szövetséges államok külügyminiszterei elvben megállapodtak abban, hogy Oroszországgal felveszik az érintkezést. Valószínűleg Anglia lesz az első, amely ezt a lépést megteszi és így Csicserin, aki most Párisban van, ebből a célból Londonba fog utazni.

London, december 2. A külügyi hivataiban tegnap fontos tanácskozások voltak, amelyeken az orosz kérdés mellett főleg a rajnai kérdéssről és a léghajózásról folyt eszmecsere a Londonban tartózkodó külügyminiszterek között. A hatalmak a megszállások enyhítésén kívül légügyi téren is engedelményeket kívánnak tenni Németországnak. Ebben a kérdésben december 4-én Párisban külön tanácskozás lesz. Wanderwilde belga miniszterelnök hajlandónak nyilatkozott a belga megszálló csapatok létszámát egyharmadára leszállítani. Ebben a kérdésben nagy előzékenységet mutatott Briand is, a megegyezést azonban még nem kötötték meg.

Óriási vihar a magyar belpolitikában Mussolini érdemrendje miatt

A kormánypárt is felelőssége vonja Bethlent. A kitüntetést nem kövölték a hivatalos lapban

(Budapest, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar politikai életet szokatlan esemény tartja újra izgalomban. Most pattant ki, hogy a a Bethlen-kormány Mussolininek, az olasz diktátornak a magyar érdemrend nagykeresztjét adományozta. Az ellenzék, sőt maga a kormánypárt is a legnagyobb felháborodással tárgyalja az esetet és a nemzetgyűlés elé készül vinni az ügyet. Az interpelláció ebben az ügyben a külügyi tárca költségvetésének tárgyalásakor fog elhangzani, mikor ism az ellenzék, mint a kormánypárt tagjai nyilatkozattételre akarják ebben az ügyben felszólítani a kormányt. Ez a készülődés igen kinosan érinti a kormányt annál is inkább, mert az egységes párt már a csütörtöki pártértekezleten készült a felszólalásra és fel akarja a kormány figyelmét hívni arra, hogy Mussolini személyében tulajdonképpen a rapallói szerződés egyik aláíró hatalmának képviselője kapott igen magas kitüntetést, jóllehet a rapallói szerződés egyes pontjai ki-mondottan Magyarország érdekei ellen irányulnak. A budapesti sajtó nagyrésze szintén nagy

megütközéssel tárgyalja az esetet. A „Világ” című lap mai száma vezércikkben foglalkozik Mussolini kitüntetésével. A vezércikk, amelynek címe: „A magyar érdemrend nagykeresztje az Isonzó árváért és özvegyeiért.” A vezércikk rámutat arra, hogy a magyar reakció szolgálataiban álló kormány csak azért, hogy a reakció iránt érzett szimpátiájának kifejezést adjon, nem átalotta azt a Mussolinit dekorálni, akinek nemzete a magyarság ellen küzdött a világháboruban és ma is szélső imperialista álmokat kerget.

Valkó Lajos külügyminiszter nyilatkozatában kijelentette, hogy Mussolini tényleg megkapta a magyar érdemkeresztet, azonban nem érti az ellenzék megütközését, mert eddig is szokásban volt külföldieknek érdemrendeket adományozni. A magyar kormány nem kövölté a hivatalos lapban az adományozást, mert szokásban van, hogy a külföldi kitüntetéseket nem közlik a hivatalos lapban, valamint azokat a kitüntetéseket sem, amelyeket magyar közéleti férfiak kapnak külföldről.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Oscar Wilde halálának huszonötödik évfordulója

Most lett huszonöt éve annak, hogy Oscar Wilde, a múlt század egyik legragyogóbb szellemű írója Párisban, egy kis montmartrei hotelszobában befejezte életét. Kevés ember volt, aki nálánál jobban szerette volna az életet, akinek művészetében az élet lobogó színei teljesebb ragyogással csillantak volna fel — és kevés ember volt, aki a bukásban emberibb felemelkedéssel tudott volna megszólalni, mint ő. Sorsa az angolok egy másik nagy költőjével: Byronnal mutat sok hasonlóságot. Kortársai Byron is előszeretettel ültöztek el hazájából, akiknek izzó szabadságvágyát, lendületes szókimondását nem tudta elviselni a képmutató és csupán titokban bűnöző angol puritanizmus. Wilde, miként Byron is, az élet dicséretére faragta remekbe gondolatainak hatalmas tömbjeit, melyeket a szellemesség aranycirádáival ékesített. Pályája elején úgy jelentkezett, mint könnyed és szellemes író, aki csak a felületek pompáját és színeit látja meg. Fauni kedvvel bolyongott el az élet rengetegében és úgy látszott, hogy mindvégig érzékeinek bűvölete fog uralkodni rajta. Ebből a korszakból valók finom, szellemes, de minden mélységet nélkülöző darabjai, mint a „Lady Windermere legyezője” és a „Bunburry”. Az igazi, a mély, az élet titokzatos szimbólumait megértő Oscar Wilde jóval később jelentkezik.

A „Dorian Grey arcképe” című regénye, bár tónusában és gondolatvilágában a hedonizmus dicséretét zengi, szimbólumával már az emberi sors infernóját érinti és a művészi erő teljességével világít rá a bűn, a tévelygés, az öröm hiábavalóságának kegyetlen valóságaira. Ez a regény a nyelvésznek olyan érett finomságával van megírva, amilyenre azelőtt az angol irodalomban alig volt példa, Oscar Wilde igazán modern szellem volt ahhoz, semmint sokáig jól érezhette volna magát a konzervatív szellemű Londonban. Amikor megindul ellene a hajsz, Párisba költözik, ahol megírja híres drámáját, a „Salome”. Keleti pompa, tropikus forróság sugárzik a dráma minden mondatából: az iramvilágának olyan tökéletessége, mely meglepte még azokat is, akik már előzőleg meghajtották az elismerés zászlaját Oscar Wilde előtt.

A „Salome” után úgy alkotóerő, mint egyéni sors szempontjából hanyatlásnak indul a büszke sarj, aki magát joggal nevezhette az „élet fejedelmének”. Két évi fegyházra való elítélés után, mint a végzet parancsszáva dörg fel háta mögött a readingi fegyház vaskapuja. Szörnyű napok, szörnyű hónapok felhője borul eddig vidámságtól ragyogó homlokára fölé. Am a börtön sem tudta megsemmisíteni benne a művészt. A vidámság költője a börtönben írja meg az angol irodalom legszebb balladáját: „A readingi fegyház balladája”. A szenvedésnek, a gyötrelmek poklában megtisztult kultúrembernek az élet és az ég legmagasabb csúcsára való emelkedése ez a ballada, zengő gyászzené, mely őszinteségével és hangjának szinte tulvilági teljességével lenyűgözi az olvasót.

A börtön után már csak a vergődés következik. Oscar Wilde Párisba megy, ahol hosszu bolyongás és tétovázás után, elhagyottan, nyomorultul fejezi be életét egy kis montmartrei szálloda homályos szobájában ködös novembervégi nap reggelén.

Huszonöt év után Wilde hazájában is népszerűvé lett. Angliában ma már mindenki olvassa őt és a kiadók éppen most készülnek műveinek gyűjteményes kiadására. Szomorú elégtétel, de mégis elégtétel. (s. l.)

PAJZÁN HISTÓRIÁK. Irta Balzac Honosé uram. Balzac ur, aki ezen jeles munkáskát szerzette, tündöz és tündöklő elméjű férfiú vala. Életét jobbra alant töltötte, mint valami buvár, ama rettenetes mélységű tengernek fenekén, amelyet minden balandó kebelében hordoz. Az léleknek vala ő buvára, meg ama másik csillagos égboltozatnak, amely a lélek tengerének tükörön visszaverődik. Sokáig kereste titkát ama haszontalan és örök időtől imádott lénynek, amelyre az férfiu minden idealizmusát rápazarolja s amely csak egyetlen állapotában tud szent maradni: az anya állapotában. És megvilágosita sok bonyodalmat és bele látta sok asszonyi állapotnak az lelkébe boldogult Balzac ur. Igen nagy mélyre vala Balzac ur s hozzá hasonlatos mélyre vala Bester vajmi ritkán

születik. Trufái és pakotsai olyan tsemege, ametsak az fog igazán megbecsülni, aki jobban szereti az szép mondatokat az világ minden marháinál.

KOPPÁNYI TIVADAR: A BIOLOGIA MODERN PROBLÉMÁI. Az „Élet és Tudomány” kitűnő kötetek között, amelyek a modern tudomány legérdekesebb kérdéseivel ismertetik meg a magyar olvasóközönséget most jelent meg Koppányi Tivadarnak, a szemátteltetési kísérletei révén világhírű és jelenleg a chicagói egyetemen kísérletező fiatal tudós munkája. A biológia modern problémái címen. Nincs még egy tudomány, amelynek annyi új, meglepő és még nagyobb meglepetéseket tartogató problémája lenne, mint az élettudomány, amely testi mivoltunkkal s általában az élők világával foglalkozván, ügyesen adja elő az élettudományban legújabb felvetődött vagy megérlelődött kérdéseket: az átöröklés, megújulás, átültetés,

Száz országépítő indult ma Erdélyből Palesztinába

(Cluj-Kolozsvár, 1925. december 2.) Ólmos fehérség a pályaudvar környékén. Utra készen sűrűnek-forognak zsidó emberek. A vonatot, amely viszi őket, ide-oda vontatják, hideg van, a gyermekek és öregek arcára kékes pirosságot önt a didergés. A fűtőtestekbe gözt engednek.

A kép nem szokatlan. Palesztinai transzportok elég sűrűn indulnak Kolozsvárról, de a maiban van valami újszerű. Télen valahogy az emberek szíve is jobban fül, mint máskor és ma egész szokatlan dolog, hogy az ember kint látja a kolozsvári zsidó jótékonyegyletek vezetőit. Ott volt a Négyesület részéről az egyesület elnöke, dr. Fischer Tivadarné, ott láttuk a Napközi Otthon részéről Weisburg Emilné és ott volt dr. Eisler Mátás főrabbi. A Palesztinabizottság több tagja is kijött. Jöttek és érdeklődtek, kinek van még szüksége a nagy út megkezdése előtt testvéri támogatásra.

Aviva leányok szorgoskodtak. — Teát tessék! Ki akar teát? Gyorsan mielőtt kihül!

Más Aviva-leányok testes csomagban kenyeret és husos ennivalót kínálnak, kosarakban viszik a ropogó süteményt, gyerekeknek való édességeket. Jóbarátok és rokonok, utolsó kis ajándékokkal jönnek, egy meleg sállal, kendővel, lábpokroccal és szíves jótanácsokkal: — A gyermekekre vigyázzni!

A legsűrűbben ezt a figyelmeztetést hallja az ember.

Mert Palesztina legértékesebb „importcikke” bizony a gyermek.

— Tíz-tizenegyet esztendeje is ilyenfajta képet láttunk a pályaudvaron — jegyzi meg a Palesztinabizottság egy tagja. Akkor a menekülőket vártuk teával és ennivalóval.

Az akkori kép külsőben hasonlíthatott a mostanihoz, de lelkében az mégis csak más volt. Tanácstalanság, céltalan kóválygás, az otthon keresésének szorongató fájdalma, borongó érzések lidércei kintzák a megvendégeltet. Most azonban felfakadt remények zászlaját lobogtatja mindegyik a szívében יהודה csapatainak tavaszos, virágos מדינת יהודה bizodalma lobog ezen az ólmos napon ez egyszerű emberek szívében a harmadik osztályú kocsi holmijai között.

Bibliai fejek. Öszbecsavarodott szakállal, munkától megcserezett kezekkel, szemükben egy emberöltő gondja és életkeresése.

Sarokba ül és nézi az ifjak lármás rendezkedését, nézi a bucsuzkodást az egyik. — Maga is máramarosi? — kérdem az egyiket.

— Hidalmási vagyok — adja vissza és örül, hogy elmondhatja mondanivalóját:

— Jöttem ide, hogy nézzem a fiatalokat. Még nem megyek ki. De majd... Kimegyek, persze hogy kimegyek, csak tudnám eladni a holmimat olyan áron, hogy odakiut kezdenék véle valamit. Baj, hogy olyan drága a pénz ott kint és azért oly nagyon ritka. Tisztában vagyok én a helyzettel ott kint, tudom, hogy nem nagyon pontosan fizetik a munkát, de ez már aféle zsidó dolog. Egyik zsidó szivességet tesz a másikkal. Ismerték ezt már a régiek is.

ישאל ערבים זו ירו
Igy éltünk mi kérem szépen Abraham idejében és így fogunk élni a geulában, a jóisten segítségével.

— Hát csak azért jött, hogy valamelyik

a szervezet öre edess és halála, az állatlélektan, a szexuális élet problémáit. A közönség igen jó felvilágításokat szerezhet belőle a modern biológia fontos eseményeiről.

JAQUES BAINVILLE: FRANCIAORSZÁG TÖRTÉNETE. A francia könyvpiacra néhány hét alatt százezernél több példányban fogyott el ez a munka, amely szigorúan tudományos mű létre érdekebb olvasmány minden regényűl. Bainville, akinek könyvét az Athenaeum adja most ki magyar nyelven, egyike a francia politika legismertebb publicistáinak és tárgyilagosságát talán az jellemzi leginkább, hogy könyvét a francia radikális sajtó elismerése avatta egészen szokatlan méretű könyvsikerré.

Az itt felsorolt könyvek mind beszerezhetők az Uj Kelet könyvosztályában.

Száz országépítő indult ma Erdélyből Palesztinába

atyafiától bucsuzkodjon?

— Bizony nincs is ezek között szűkebb atyámfia. Csak azért jöttem, hogy lássam, mint vonulnak fel ezek Jerusolájmába. למה למה למה למה Látni akarom, amint mennek vissza chanuka előtt a Makkabeusok ivadéka.

Annyi jóságos bensőséggel mondta, mint aki csak ideiglenesen van távol hazájától és aki eljött, hogy a honvágy néhány sóhaját küldje a hazatérőkkel.

Pedig már vagy kétezer esztendeje, hogy elszakadt a Jordán mellől.

Egy fiatalember bucsuzkodik egy fiatal nőtől. Egy éve házasság: az asszony ittmarad, amíg férje ott kint el fog tudni helyezkedni. Csukló sírás panasza hallszik.

Egy Aviva-leány figyelmezteti az asszonykát: — Cionistának nem szabad sirnia ilyenkor! Az asszony megtörli a szeméit: — Borzasztó ilyenkor kimenni! — Asszonyom, higgye el, nem borzasztó kimenni, sőt inkább szerencse.

Valóban szerencse kijutni, mert az ittlévők közül sem sikerült mindenkinek. Dr. Weisz Fülöp, a Palesztina-hivatal főtitkára, aki a transzportot Konstanzába kíséri, kéri a jótékony egyletek ottlévő hölgyeit és Eisler főrabbit, hogy tegyenek valamit öt derék munkásleány érdekében, akik valami hűségű formaiság elintézetlensége miatt lemaradtak ebből a transzportból.

Kint a havon, vonatfüttű, robogás, láрма, utasok idegeskedése közepette tanácsot tartottak a hölgyek és nyomban határozatot is hoztak. A leányokat elszállásolják a zsidó napközi otthon egy üres helyiségében és a legközelebbi transzportig ellátják őket kosztal. Minthogy mindegyikük ért valami iparhoz, valószínűleg dolgozni is fognak ittlétük két három hete alatt.

Ime, így működnek a kolozsvári zsidók jótékonyasági „üzemei”.

Első alkalom volt ez, hogy a máramarosiak nagyobb tömegekben mentek Palesztinába. Egy egész vagon telt ki belőlük, hozzávetőleg ötvenen lehettek, csupa iparosember: építőmunkások, kőfaragók, lakatosok, főleg sok asztalos. Ezek kis vagyonnal, de inkább ipari tudásunkkal mennek érvényesülni Palesztinába. Közöttük van a Borsábol való Pollák Juda, akit a máramarosiak azért küldtek ki, hogy néhány társával előkészítsék a máramarosi zsidóság kolóniáját. Ott látjuk közöttük Pollák Becalét, betonmunkást és fiát, akik fogadalmat tettek, hogy odakiut hagynával és kenyérral fognak élni még akkor is, ha jobb élelemzésre lesz módjuk, mert példát akarnak mutatni a félénkeknek és aggodóknak.

A másik kocsi kolozsváriakból, váradiakból, aradiakból és Erdély különböző más helyeiről elszármazott zsidókból áll. A váradiak között van az asztalos kvuca, amely ma még Heilbrunn, Breinert, Lorántot és Herskovitsot számítja tagjai közé, kint azonban bővülni fog azokkal, akik már munkában vannak.

A vonatot kitoltatták a pályaudvarról, mert helyet kellett csinálni a be- és kifutó-vonatoknak. A nagyszámu közönség végig kitartott és kiment a hazatérőkhez a rendező pályaudvarra is. Háromnegyed órát késett a vonat. A vonatvezető jelt adott, egy füttyszó és hatalmas hedad-kiáltások hangzanak a téli fehérségbe.

— Hedad, a kolozsvári csoport!
— Hedad, a Palesztinahivatal!

— Hed Rágyuj éneklük. ké nak. Uj vo nek robogó vándorlók mellett.

Irta Rab

Ussisch szen saját gével hat, ber, aki b vát. Az a nem igyek van, hogy elmélyült lotta fel a számára a galom élő az, akibe tisztelnün

E.hagy zalmi és és egy m jóval fel ahol egész a kiválóa kiváltságo

Es mi Muuka képersége

Már k neszánsz kezdet

generáció egyes nag a meghin

mint mag lait és elti fiatal éve

cosok ner id je volt

talajt a h gresszuo

Ussisch dödött, a ban volt.

ráció mu nerációva Sokoldalt

a művek. Negy

tos tapasz zsidó mor minden

és hol va delmeske lom és a

galomnak konferend hon ül sz

időkben Mit szón Ussischki

Miala zsidó rajc megnyila

héz dolog finálni,

nyilatkoz litástól:

lelki saját lemezték

szerűség, vak azon Ussischki

azonban gán visel Ussisch

a mai n vonal és

felé és az orszá Eunek a Ussischki

teremt, meghódít számúze

— Hedad, az Avivák!

Rágyujtanak a Hatikva ütemeire és mialatt éneklik, kendőt lobogtatnak az ittmaradottaknak. Uj vonat fut be a pályaudvarra, amelynek robogása elnyomja a zsidó éneket. A kivándorlók vonata eltűnik egy kanyarulat mellett. (sz. i.)

Ussischkin

Irta Rabbi Benjamin Feldner (Jeruzsálem)

Abból az alkalomból, hogy Ussischkin a közeli napokban Erdélybe érkezik, közöljük az alábbi jecitikus irást.

Ussischkin ma Palesztina újjáépítése körül egészen sajátos helyet foglal el. Inkább egyéniséggel hat, mint hivatali állásával. Az az ember, aki hallgat és mégis mindenki hallja szavát. Az az ember, aki lenyűgözi önmagát, aki nem igényelki minduntalan szerepelni és innen van, hogy az újjáépítésre való befolyása egyre elmélyülőbb és szilárdabb. O az, aki maga ajánlotta fel a cionista vezetőségben fiatalabb erők számára a helyét és ő az, akit a cionista mozgalom élő lelkülműveként kell tekinteni, ő az, akiben a mozgalom pátriarcháját kell tisztelnünk.

Ehagyta a tárgyalások, a választások, a bizalmi és bizalmatlansági iridi ványok területét és egy magasabb szférába vonult, abba, amely jóval felelelősebb minden választáson, oda, ahol egészen magától értetődő az igaz emberek, a kiválóságok tekintélye. Fajdalom, kevés ilyen kiváltságos ember fölött rendelkezünk.

Es mivel válik ki közülük? Munkája szentsége által és nagy szellemi képességeivel.

Már kora ifjúságában élénk részt vett a reneszánsz mozgalomban és a mozgalom hajnalán kezdett dolgozni. Az első generáció, a „látoók” generációját e özte ő meg. A cionizmus talaján egyes nagyon is kimagasló embereknek jutott a meghintés szerepe. Am egyedül állottak, mint magános madarak énekeltek a maguk dalait és elűntek mint a hajnalcsillag. Ussischkin fiatal éveiben kezdődik a hirdető és előharcosok nemzedéke. A Bilu és a Chibath Cion id je volt ez, amely generáció előkészítette a talajt a harmadik nemzedéknek, Herzl, a kongresszusk és a nagy teljesítmények korának Ussischkin munkássága olyan időben kezdődött, amikor az első nemzedék már kihaltan volt. O már a második és harmadik generáció munkájába ivelt és a mai (negyedik) generációval is élénk benső kontaktust tart fenn. Sokoldalú az ő munkássága és hatalmasok azok a művek, amelyeken dolgozott.

Negyvenéves működése alatt szerzett fontos tapasztalatai megfigyelhetetlen kincsei ma a zsidó mozgalomnak. O az a gépész, aki a gép minden srófját ismeri és tudja, hol van a hiba és hol van a javítanivaló. Ussischkin győzedelmeskedik, vagy bukik a jisuval. A mozgalom és a jisiv urim vótumimja ő, lelke a mozgalomnak, függetlenül attól, hogy elűző-e a konferenciákon és megbeszéléseken, vagy ottbon ül szobájában és dolgozik. Mert válságos időkben a zsidó nép mindig megkérdézi: — Mit szól ehhez Ussischkin? Mit fog csinálni Ussischkin?

Mialatt pedig munkáját végzi szentséges zsidó rajongással, mialatt a materiát formálja, megnyilatkozik sajátos lelki kvalitása is. Ne híz dolog e kvalitásokat egyetlen szóval definiálni, hiszen ezek inkább cselekedetekben nyilvánkoznak meg. Különböznek más lelki kvalitástól: vonzanak és taszítanak. Ussischkin lelki sajátosságait ezekkel a kifejezésekkel jellemezték: ésszinteség, egyenesvonalúság, egyszerűség, egység, erős akarat. Mindezek a szavak azonban csak a jellemre vonatkoznak, Ussischkin sajátos tulajdonságaira. Ezuttal azonban arról a munkáról van szó, amely magán viseli az ő sajátos bélyegét.

Ussischkin életműve kezdettől fogva mind a mai napig egyenes vonalban haladt. Ez a vonal már évek óta közeledik a galut haarec felé és évek óta a Keren Kajemet az, amely az ország megváltásának középpontjában áll. Ennek a munkának a sikere oroszán részben Ussischkiné. A Keren Kajemet nagy dolgokat terem, meghódítja a sziveket a galutban és meghódítja az országban a dunamokat. Ma már száműzve van a geula körül a kicsinykedés és

aprólékoság. Ma már nem beszélnek száz és ezer dunamok megvételéről, hanem tíz és száz-ezernyi dunamról. A folyó évben a jelszó, hogy a föld megváltására félmillió fontsterlinget kell megteremtteni!

Ezzel a jelszóval indul utra Ussischkin a diaszpórában élő testvéreinkhez. Országról-országra megy és utazásai élő cselekedetek. Ha Ussischkin bejön valamelyik országba, akkor tudni kell, hogy ez mit jelent, jelenti pedig, hogy Erec Jiszráélben új zsidó falvak fognak

támadni, a jisiv megnagyobbodik és a föld visszakerül a zsidóság kezébe. Ha Ussischkin népgyűléseken beszél, akkor beszéde nyomán kertek, gabonaföldek és erdők támadnak. A beszéd termékeny talajjára változtatja a sivatagot, számítzi a galut és a sötétséget, megtermékenyíti a jisuvt és világosságot hoz.

Azért köszöntjük Ussischkint útjában. Köszöntjük őt és küzdő társait. Üdv nekik és mindazoknak, akik a felszabadulás művén dolgoznak.

Negyedmilliárd aranyárka végkielégítést ajánlanak Vilmos excsászárnak

A német kösvélemény tiltakozik ilyen megterhelés ellen. A szocialisták népszavazás alá akarják bocsátani a pénzügyminiszeri javaslatot

(Berlin, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Vossische Zeitung” szerint a pénzügyminiszer javaslatot dolgozott ki Vilmos császár végkielégítéséről. A császár ezerről a lemondáskor kifizetett hatvankilencmillió árka beszámításával kétszázhuszonöt millió aranyárkát kapna. A lap a javaslathoz hozzáfűzi, hogy hasonló összegű végkielégítést sem Németország, sem más állam történelme nem ismer. Minthogy a császár külföldön

él, a jövedelmi és vagyonszámítás sem fizetné a végkielégítés után, ami pedig harmincmillió aranyárkát tenne ki.

A Hohenzollern-család, illetve Vilmos excsászár végkielégítésének ügyében a szocialdemokraták népszavazást követelnek. A német alkotmány szerint ugyanis minden párt, amely a választóknak legalább tizszázalékát képviseli, kérhet népszavazást.

Megszakadtak

a kormány és a Magyar Párt tárgyalásai?

Brattianu azt akarja, hogy az általános választásokra is kössék le magukat a magyarok és szászok. Hétfőn megkezdik a választójogi javaslat vitáját

(Bucuresti-Bukarest, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” arról értesül, hogy a liberális politikusok szerint a svábok, a magyarok és a székelyekkel folytatott tárgyalások holtpontra jutottak, amennyiben a kisebbségek nem hajlandók a liberálisokkal csupán a községi választásokra paktumot kötni. A kisebbségek vezetői kijelentették, hogy nem

angazsálhatják magukat az általános választásokra is.

A választójogi javaslatot tanulmányozó szenátusi bizottság ma délután is ülést tartott. A javaslat nagy vonásokban már készen van és a legközelebbi minisztertanács tárgyalni is fogja. A terv az, hogy a javaslat vitája a szenátusban már a jövő hét hétfőjén megkezdődik.

Sulyos ítélet a tatarbunari perben

Nyolcvanöt vádlottat elítéltek, százötvennégyet fölmentettek

(Bucuresti-Bukarest, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tatarbunari perben ma dé után kettőkor kihirdették az ítéletet. A termet zsufolóság megtöltötték az érdeklődők. Erős katonai készítéség őrködik a renden.

Egyet közülük életfogytigani fegyházra, kettőt 15—15 évi fegyházra, nyolcvankettőt pedig hatévi fegyházról hathónapi fegyházra ítélték. A hathavi fegyházbüntetésekkel csak a kiskorúakat ítélték el. A többieket fölmentették.

Feszült csendben kéri az elnök a jelenlevőket, hogy viselkedjenek nyugodtan és fogaadják az ítéletet minden emóció nélkül.

A tatarbunari polgármester és a pap ellen közzvadat emeltek, mert a tárgyalás során bebizonyosodottnak látszik bűnösségük. Ugyancsak ezzel kapcsolatban a királyi hadbiztos kérte Belucov cahuli szenátor immunitásának felfüggesztését.

— Az elnök 85 nevet olvas fel, akiket a 279 vádlott közül elítéltek a következő büntetésre:

Felmentették

a baranyai köztársaság vádlottainak egy részét

(Budapest, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pécsi törvényszék tegnap este nyolc órákor hirdette ki az ítéletet a jugoszláv megszállás idején kikiáltott baranyai köztársaság vádlottainak ügyében. A vádirat és a védőbeszéd meghallgatása után a bíróság Dobrovics Péter, Pazmány Zoltán, Hatnakovics János, dr. Péter Ferenc, dr. Schwarz Gábor, Linder Béla, Schmira Károly, Komor Imre, dr. Kardos Imre, Jambó György, Bodnár Zsigmond, Berky György, dr. Flamm József, dr. Doktor Sándor, dr. Siklóssy István, Steinmetz István, Pobuda Tivadar, Boros Imre, Juricsics Lázár, Gyenis Ferenc, Zlenka Gyula, Erős Béla, Lsi Péter, Kret Imre, Petrovics István vádlottakat

a bíróság a vádlottak bűnösségét megállapítja és őket a költségek megfizetésére kötelezi. A többi vádlottakat, minthogy tagadásukkal szemben a tanuyallomások és a felvett iratok nem bizonyítják azt, hogy ők ennek a népgyűlésnek összehívásával bármiféle tevékeny részt vettek volna és annak szervezői lettek volna, a bíróság felmenti, ellenük az eljárást megszünteti. Ugyancsak megszünteti a bíróság Magyarevics Miaden előzetes letartóztatását és nyomban való szabadlábrahelyezését rendeli el. Az ügyész a felmentések miatt felebbezett és Magyarevics szakadlábrahelyezése miatt felfolyamodással élt. Dr. Kengyel Ernő védő, dr. Kardos Imre, Pobuda Tivadar és Flamm József ügyében a bűnösség megállapítása miatt felebbezéssel élt.

az állam és a társadalmi rend felforgatására irányuló büntetben mondja ki bűnösnek

Linder Béla volt hadügyminiszer, Dobrovics Péter és Doktor Sándor ügyében, akik külföldön tartózkodnak, az ítélet kihirdetését elhalasztotta a bíróság.

azért, mert az állam és társadalmi rend felforgatására irányuló mozgalom céljaira Pécsen és Mohácson, Szigetváron és Siklóson az általuk szervezett és összehívott nyilvános gyűlésen a baranya-bajai szerb magyar köztársaságot kikiáltották.

Bűnösnek mondja ki továbbá az előbb felsorolt vádlottakat felség sértés büntetében, amennyiben ez a

székely és réti

butort, zongorát

székely és réti

székely és réti

az állatlélektan, közönség igen jó a modern biológia

FRANCIAORSZÁG nyvpiacra néhány hét an fogyott el ez a dományos mű létere regényénél. Bainville, adja most ki magyar ika legismertebb publikán az jellemzi leg-radikális sajtó el-lan méretű könyv-

bird beszerezhetők az

Palesztinába

ek között szűkebb, hogy lássam, mint holajimba. שנה טובה nek vissza chanuka sai.

ggel mondta, mint avól hazájától és aki hány sóhaját küldje

er esztendeje, hogy

codik egy fiatal nő sszony ittmarad, tudni helyezkedni.

ik.

hezeti az asszonykát: abad sirnia ilyenkor! szemeit: kinenni!

el, nem borzasztó ki-se.

tni, meri az ittlevők enkinék. Dr. Weisz al főútkára, aki a kiséri, kéri a jótélmeyit és Eisler fő-lamit öt derék mun-

valami hatósági for-att lemaradtak ebből

atty, robogás, láрма, ette tanácsot tartot-n határozatot is hoz-olják a zsidó napköz-i ben és a legközelebbi kosztal. Minthogy parhoz, valószínűleg k két három hete alatt. kolozsvári zsidók jö-

hogy a máramarosiak ntek Palesztinába. Egy ik, hozzávetőleg ötre-ember: építőmunká- főleg sok asztalos.

nkább ipari tudásnk- Palesztinába. Közöt- Pollák Juda, akit a tek ki, hogy néhány máramarosi zsidóság zóttuk Pollák Becalél, ik fogadalmat tettek, l és kenyérrel fognak jobb élelmészre lesz arnak mutatni a félán-

váriakból, váradiakból, lönböző más helyeiről ll. A váradiak között e, amely ma még Heil- tot és Herskovitsot szá- azonban bővülni fog kában vannak.

a pályaudvarról, mert be- és kifutó-vonatok nség végig kitartott és a rendező pályaudvarra ésett a vonat. A vonat- füttyszó és hatalmas nak a téli fehérségbe.

vári csoport! inahivatal!

A kamarában támadták az iskolajavaslatot

Jorga és Constantinescu szócátája

(Bucuresti-Bukarest, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Jorga kéri Tancred Constantinescut, magyarázza meg, hogyan tett szert ilyen rövid idő alatt nagy vagyonára.

Tancred Constantinescu: nincsen fantasztikus vagyonom.

Jorga: Kérem, ha ön igazolja, hogy vagyonát rendes uton szerezte, elviselem és magamra vállalom a közönséges rágalmazó bélyegét az egész ország közvéleménye előtt.

Tancred Constantinescu: Nem beszéllek olyan emberrel, akinek nincsen teljes esze.

Attérnek a napirendre és a közoktatásügy javaslatot tárgyalják.

Sándor József existenciális jogot kér a felekezeti iskolák részére, továbbá autonómiát is. Kijelenti, hogy a jelenlegi javaslatot csak erőszakkal lehet keresztülvinni és annak tendenciája az erőszakos romanizálás. A tiltakozó közbeszólások után, amikor az erdélyi liberálisok szemére vetik Sándornak, hogy a magyar uralom alatt tiszta román lakosságú községekben is állítottak fel magyar iskolát, Sándor József tiltakozik ez ellen, majd azzal fejezi be beszédét, hogy a javaslatot nem szavazhatja meg.

Feloszlatják a csatolt területek semmitőszéki szekcióját

Mit mond Erdély egyik legkiválóbb jogásza a centralizációs reformról? Az igazságügyminiszter az ügyek gyorsabb elintézését igéri

(Cluj-Kolozsvár, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti távirat közli, hogy a legfőbb semmitőszék (Curtea de Casatie) reorganizálására vonatkozó javaslat ügyében tegnap megbeszélés volt a semmitőszéken az összes érdekeltak bevonásával, Marzescu igazságügyminiszter elnöke mellett. Elhatározták, hogy a csatolt területek szekcióját feloszlatják és a többi osztályokat fogják kibővíteni, hogy így az ügyeket gyorsabb tempóban lehessen elintézni.

Kérdést intéztünk ebben az ügyben Erdély egyik legkiválóbb jogászához, aki a tervezett újtásról a következőket mondotta:

— A csatolt területek szekciójának feloszlatása szerintem azt jelenti, hogy ezentul, mint ahogy jóformán eddig is volt, olyan bírák kerülnek be a Semmitőszék különböző tanácsaiba, akik nem ismerik eléggé az erdélyi, vagy bukovinai, besszarábiai, vagy dobrudzsai perrendtartást. Eddig is megtör-

tént, hogy erdélyi bírákra bíztak olyan ügyet, amelyben például a bukovinai perrendtartás szerint kellett dönten.

— Az ugynevezett harmadik szekciót, amelyhez a csatolt területekről felterjesztett ügyek tartoznak, annak idején azért tartották szükségesnek felállítani, hogy a régi királyság eltérő jogrendszerek uralma alatt élő tartományokban másodfokulag elintézt ügyek harmadfokon is az illető jogrendszerek szabályai szerint legyenek elintézték. A most tervezett átszervezés valószínűleg csak technikai szempontból jelent változtatást, mert egyelőre lehetetlen, hogy a Semmitőszék többi szekciójában ne olyan külön tanácsok döntsenek a csatolt tartományokból felterjesztett ügyekben, amelyek tagjai a vonatkozó jogrendszerek alkalmazásába veendő szabályait eléggé ismerik.

Egyébként a javaslatot, melyet Marzescu ismertett, teljes egészében elfogadták és így az már a napokban összeülő minisztertanács elé kerül.

Uj akciókat kezd az Aviva

Megvalósítják a chaluc-ideált

(Cluj-Kolozsvár, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A marosvásárhelyi konferenciális napok egyik legszebb és legmegkapóbb fejezete az erdélyi Avivák kongresszusa volt. A kongresszust, amelyen másfél százánál több lelkes zsidó leány vett részt a komoly tanácskozáson, Öhlbaum Etus ros haaviva nyitotta meg lendületes szavakkal. Beszédében visszapillantást vetett az erdélyi zsidó leánymozgalom múltévi eredményeire, amelyek határozottan ivben haladó fejlődést mutatnak. Fischer József dr., az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség meleg és szeretetteljes üdvözlését tolmácsolta az Avivának, amely illatot és üdéséget kölcsönöz a zsidó nemzeti mozgalomnak. Székely Béla indítványára a konferencia elnökévé özvegy Kallus Lajosné választják meg, akit beszédében az ideális Aviva mintaképeül állított oda Erdély zsidó lányai elé. Engelberg Dzsó dr., a marosvásárhelyi helyi csoport, Rosenfeld Sándor pedig a Hitachdut Barisszia nevében üdvözölte a konferenciát.

A konferencia tárgysorozatán elsősorban az erőteljes hebraizálás, a chaluc-munka és a szervezet további kiépítése szerepel. A szervezeti jelentésből kitűnik, hogy az Avivának 94 dolgozó csoportja, 15 ifju csoportja és mintegy ezer tagja van. A kitüntetés-számba menő „mintacsoport” elnevezést ebben az évben a dési Herzlija és Cijjona Avivák kapták.

A konferencia több fontos határozatot hozott. Így többek között kimondotta, hogy a Keren Kajemet javára zsidó kézimunkakiállítás rendez, résztvesz a Szövetség sékel akciójában, minden Aviva-csoport legalább egy kulturesztélyt rendez, gondot fordítanak az Avivák testnevelésére, fentartják a kapcsolatot azokkal az Avivákkal, akik már Erec Jisráálben dolgoznak a zsidó nép reneszánszáért, ezzel kapcsolatban az Aviva ebben az évben nagyobb kiáradulást tervez Palesztinába.

A munka decentralizációja érdekében hat körzeti központot létesítenek, amelyek az egyes

csoportok közötti kapcsolatot fogják intenzívebbé tenni. A hebraizálás kérdésében a konferencia őszinte akarással és igazi zsidó lelkesedéssel határozta el, hogy a jövő évben megtartja az ugynevezett jóm háivrit, a héber napot, amelynek érdekében kérni fogják a Zsidó Nemzeti Szövetséget, hogy héber tanerőket bocsásson az ifjuság rendelkezésére. Az egyes csoportok tagjai kötelesek a héber nyelvből vizsgát tenni. Elhatározta továbbá a konferencia, hogy a legnagyobb energiával népszerűsíteni fogja a Keren Hajjeszód eszméjét és maguk a tagok is haladéktalanul eleget tesznek ilyenirányú kötelezettségeiknek.

A jövő év munkájának nagyrészt a chalucmozgalomnak fogja szentelni és tagjainak nevelésében az Aviva-szervezet a chalucideált akarja megvalósítani. Ki akarja venni a maga részét az Aviva a jótékony terén is, mégpedig olyanformán, hogy az Aviva csoportok részt fognak venni a Zsidó Arvagondozó Egyesület munkájában. Ebben az irányban az Aviva vállalja a patropázs-munkát, mesedélutánok rendezését, az árvák részbeni felruházását, kirándulások rendezését az árvákkal, valamint esti tanfolyamok létesítését, amelyeken az iskolába járó árvákat fogják tanítani, valamint az iparos lányokat igyekeznek általános műveltséghez juttatni.

Az emelkedett hangulatu konferencia során Wechsler Zsófia az ifju Aviváról tartott értékes előadást. A konferencia végül külön határozatban tette magáévá dr. Fischer Józsefnek azt az indítványát, hogyik legfontosabb Aviva munka a zsidó zene fejlesztése legyen. Erre vonatkozólag elhatározták, hogy minden Aviva-csoport köteles a helyi viszonyokhoz képest zenekart és énekkart szervezni, amelyek az összes ünnepélyeken a műsor gerincét fogják képezni. Ezután a konferencia egyhangu lelkesedéssel ismét Öhlbaum Etust választotta meg ros havivává. A konferencia ezzel véget éri.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és magyar nyelvű napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felölő szerkesztő Dr. Marton Ernő
Fizetési árak: Egy hónapra 65 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 880 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomásaikat a forrás megjelölésével megadják maguk.

A mai naptár

Csütörtök
5686. Kiszlov 17.
1925. dec. 3.

— Tanítók és tanárok is lehetnek ezentul parlamenti képviselők. Bukarestből jelentik: A szenátus választójogi bizottsága tegnap este Alexandru Constantinescu elnökletével flést tartott és hosszas vita után a 32-ik szakaszt úgy módosították, hogy tanárok és tanítók is lehetnek képviselők és amíg mandátumuk tart, mások által helyettesíthetők. Mihelyt mandátumuk lejárt, visszanyerik régi állásukat és összes jogaikat. Az egyetemi tanárookra a helyettesítés nem alkalmazható.

— Kik intézik a palesztinai föld megváltásának erdélyi munkáját? Mint ismeretes, a marosvásárhelyi konferencia egyik lefontosabb határozata az, hogy az erdélyi zsidóságnak ebben az évben ötmillió lejt kell összegyűjtenie Palesztina földjének visszaváltására. Ennek a nagyarányu munkának a sikere érdekében országos Keren Kajemet-bizottságot választottak, amelynek kolozsvári tagjai a következők: Fischer Lipót dr., Pollák Sándor dr., Grünwald Géza, Hochmann Jakab, Ausländer Lajos, Weisz Gyula, Maron Ernő dr., Schwartz Miksa, Weinberger Nándor, Kertész Márton, Weisz Mendel, Fränkel Emánuel, Klinger József, Löwinger Jakab, Herskovits Ferenc, Waldner Mór, Rosenthal Gyula és a Hitachdutok, a Pro Palesztina Liga, Ceiré Mizrahi, Csiró Mizrahi, Keren Hajjeszód, a somér és soméraszervezet egy-egy delegáltja. Vidéki tagok: Timisoara: Brizker Ezekiel dr., Taub Ábrahám dr. Oradeamare: Markovits Ignác dr., Silberstein Ármán. Tg. Mures: Erdélyi Emil dr., Feuerstein Kálmán, Simon Márton. Daj: Szerberger Sarolta. Toplita-Romana: Ujhelyi Dzsó, Bernmann Márkus. Arad: Pető Tibor. Bistrica: Herschmann Phöbusz. Szatmár: Steinberger Ernő dr. Sibiu: Sonderling Egon.

— Megalakult a kolozsvári Mizrahi-ifjuság héber önképzőköre. November 29-én este alakult meg Kolozsváron a Ceiré és Ceiró Mizrahi egyesületek héber önképzőköre a Zsidó Nemzeti Szövetség volt helyiségében. Az alakuló gyűlést szépezzimu közönség jelenlétében Isák Arnold héber nyelvtanár, a kör elnöke nyitotta meg lendületes héber beszéddel. Vázolta az önképzőkör célját, hogy ez egy kimondott héber nyelvtérlet lesz, ahol csak héber szó fog hallatsznani. Majd felszólította a tagokat, hogy a körön kívül is propagálják mindentütt a héber nyelv terjedését. Szegall chavér, Perec „Im lo lómálá mizzé” című novelláját adta elő sikerral, majd Jisrael Ullmann chavér Zev Mehr „Allijah” című novelláját dicséretes folyékonyssággal. Grosz Ilonka Jakob Kohn „Lo Nazuz” című versét szavalta el határozottan. Klein Eljahu tanár tetszéssel fogadott héber záróbeszédében szívükre kötötte a kör tagjainak, hogy komoly munkára használják fel az összejöveleket. Majd rátért a vásárhelyi konferencia határozataiból az ifjuságra háruló kötelességekre: a héber nyelv intenzív tanulására, a két nemzeti alap érdekében való propagálására. Csak ez a három tényező iránti kötelességünk teljesítése adhat nekünk igazán jogot Erec Jisráál igényére.

— Hogyan keletkeztek és dagadtak tengeri kigyóvá a háborus hazugságok. Artur Ponsonby volt angol államtitkár a „The Nation”-ban a háboru első évében napvilágot látott, néhány újsághír helyez a következőképen egymás alá: A „Kölnische Zeitung” írja: „Amint Antwerpen elesett, megszólaltak az összes harangok.”

T. i. Néme nische Zeitung kényszerített plomokban a „Times”: hogy azokat Antwerpen e hivataluktól. Sera: . . . Párisból érte Antwerpen e kényszerzernom. . . A „Cor” vett kölni és nyert, hogy csétlen belgamiert ugyan büntették me harangnyelve kevésbé v. s. . .

— Állit királyt. Sh tettek vita t lipocsi jelen egyetemi tan irt Shakespe Lear királyt ismeretlen ir Shakespeare a jelenetek tartotta meg helyeken.

— Egy helyi tudósit asztalos mint diétával élt. hurutja volt mélte kigyóg szervezete tel

— Lev Ignác és F

* Idei f érkezett a R

— Félb gyalások.

orosz vegye lyozására t orosz bizott rendelték és megbeszélés

— Gunc

törtök este, e szenzációja le pompás karik karaktertanco Otthonában (szatirikus kor és férfiakról. fogja a közön Strauss és R tatni, majd t előadás iránt városzerte.

— Soroz

Tudósitónk je val a betörése dül Rapaport törték be, hon valamint kész az ötvenezer l ötödik betörés

— Szind

ruháról. Ró színában mo linek, a kitúr játékát, mely tenünk.) A vi lélekről. Főszé kinek kedelye ruhát ölt. Te Egyszerű, házi Fáradt, jelenté adja rá piros ütésre szikrázó érkezik, frakk melyet előző e grófnának, ele majd találkozh gyal. Dea hall borodottan tilt

Breuer Uri divat és kalapkülönlegességek üzlete, férfi és női keztyük nagy választékban. Cluj, Piata Unirei 8.

Hallo

KÖZGAZDASÁG

A magas vámilleték megbénítja a román állat kivitelét

A bécsi piacon 1500-ról 370 darabra csökkent a román felhajtás

(Cluj Kolozsvar, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bécsi marhavásárról szóló jelentésünkben, melyet lapunk tegnapi számában közöltünk, arról adtunk hírt, hogy a 2549 darabos kitevő felhajtásban Románia alig 370 darabot vett részt az e heti bécsi marhavásáron. Ez a szám arról tesz bizonyosságot, hogy a bécsi piacon a felvevő képesség csökkent és így annál meglepőbb az állatáraknak tiz garassal való esése.

A bécsi állatárak e heti csökkenése meglepészerűen érte exportörjeinket, mert Lengyelország nagyobb részében, mint ismeretes, betiltották az állatexportot és így mindenki azt várta, hogy a lengyelországi felhajtás elmaradása következtében az árak meg fognak szilárdulni. Hogy ez a várakozás nem következett be, annak egyedüli elfogadható magyarázata az, hogy az osztrák főváros husszükségletét fagyasztott hus importálásával fedezi.

A román állat kivitel az utóbbi időben rendkívül nagymértékben csökkent, aminek szakemberek véleménye szerint az az oka, hogy a kormány még mindig túlmagas kiviteli ille-

téssel sújtja az állatexportot. Ha a külföldi, de elsősorban a bécsi és a prágai állatvásárok árait vesszük figyelembe, megállapíthatjuk, hogy a nyoclezerlejes vámdíj mellett egyáltalában nem rentabilis az élőállatok külföldre való exportálása. Ezzel a kérdéssel különben a Legfőbb Gazdasági Tanács pénteki ülése ismertetlen foglalkozik majd és remélhető, hogy a Gazdasági Tanács magáéva fogja tenni a kiviteli illeték csökkentését, melyre már egyben tett javaslatot a kormánynak, amit a kormány azonban a pénzügyminiszter ellenállása következtében nem fogadott el, hanem utasította a Gazdasági Tanácsot, hogy statisztikai adatok alapján mutassa ki az illetékek leszállításának szükségét.

Hogy a magas vámilleték mennyire megbénítja az állat kivitel, misem igazolja jobban, mint az, hogy egyedül csak a bécsi piacon még néhány hónappal ezelőtt 1500 darab volt a román felhajtás, míg ez a szám most 370 re apadt. Ugyanez a helyzet a prágai piacon is, ahol a román felhajtás ugyancsak nagyarányu visszaesést mutat.

szabás bizonyos fuvardíj ételeket leszállított és védvámokkal nshozította meg a tűzifa behozatalt. Sőt szó van arról, hogy a talpa kiviteli vámját a belföldön felhalmozott nagy készletek miatt egyáltalán eltörlik.

Államtitkár lesz a kolozsvári Ipar-kamara kormánybiztosa? Bukarestből jelentik: A „Dimineata” mai száma arról ad hírt, hogy a kormány Anghelescut, a kereskedelem és iparügyi minisztérium államtitkárát, a törvényjavaslatokat előkészítő állandó tanácshoz fogja kinevezni és helyette kereskedelmi államtitkárnak G. Leont, a kolozsvári egyetem professzorát fogják kinevezni. Ha a „Dimineata” közlése megfelel a valóságnak, ez esetben Leon professzor helyébe a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához valószínűleg új kormánybiztost fognak kinevezni.

Emelkedik a drágasági index. Bukarestből jelentik: A legújabb drágasági index így alakul: Élelmiszereknél olcsóbbodás állott be a múlt hónap 47 szerez árral szemben. Novemberben a drágasági arány az 1916-os árakat alapul véve 46 66. A ruházati cikkekéni emelkedés van, amennyiben az októberi 58 46 számmal szemben novemberben az arányszám 60 92. Vegyesfélekéni az októberi 33 93 al szemben 34 43 ra emelkedtek az árak. A középindexszám 47 33 szor nagyobb, mint az 1916. évi középárak. Az elmúlt hónapival szemben az emelkedés átlag 2 százalékos. Az élelmiszereknél az olcsóbbodás különösen a hűvelyes veteményeknél és a húsféléknél észlelhető.

A bankbetétek adóját bélyegeken fogják leróni. Bukarestből jelentik: Az a bizottság, amely a bélyegrezsímré vonatkozó új javaslatot előkészíti, tegnap ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a bankbetétek kamatainak adóját bélyegeken kelljen leróni. A bankoknak angol és francia mintára bélyegeket fognak kiadni, amelyeket azután a betétkönyvecskékre kell majd ráragasztani.

Tovább zuhan a lengyel zloty. Lapunk tegnapi számában hírt adtunk arról, hogy a lengyel zloty Zürichben egy nap alatt értékének mintegy 14 százalékát vesztette el. A lengyel valuta árfolyamának pánikszerű esése tegnap tovább folytatódott és ma már a november 28 án 75 5 centimessel jegyzett zloty árfolyama Zürichben 45 centimes. A lengyel pénzügyesség stabilizált helyzete két hónappal ezelőtt rendült meg és fokozatos lemorzsolódással 98 ról 74.5 csökkent, míg november 30 án 72.5, nyitás után egyszerre 61 re zuhant, tegnap pedig 59-es nyitás után 56 tal zárul, míg ma már csak 45 centimes adtak Zürichben egy lengyel zlotyért. A nemzetközi pénz-

piacra nem egyformán eszkomptálják ezt az esést így például Romániában, ahol a forgalom lengyel valutában egészen minimális, alig reagál a piac a zürichi esésre, míg ezzel szemben Budapesten a lengyel zlotyért paritásban csak 39 centimest adnak.

Akcio a forgalmi adórendszer módosítására. Bukarestből jelentik: A Sfatul Negustoresc bukaresti központja tegnap este Niculescu Ruz elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy küldöttügileg kéri fogja a pénzügyminisztert, hogy a különböző forgalmi adókat egyszerűsítse, úgy, hogy az exportárakra a vámhivataloknál, a belföldi árúknál pedig a termelőnél röjják ki a forgalmi adókat.

TŐZSDE

December 2-án

A lej Zürichben 235 50, Párisban 11-80, Budapestben — Bécsben —

Kolozsvar. A lej néhány napon ingadozás után, ha nem is jelentékenyen, de esett a külföldi piacokon, aminek megfelelően a devizák megszárdultak. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31 00—31 40, Prága 6 55—6 58, Budapest 319—322, Páris 8 52—8 58, Zürich 42 50—42 90, Newyork 220 00—221 00, London 1074—1076, Milánó 8 90—8 96.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 50, Amsterdam 208 60, Newyork 519 00, London 2514 00, Páris 1990 00, Milánó 2087 00, Prága 1537 50, Budapest 72 70, Belgrád 920 00, Bukarest 235 00—Varsó 45 00, Bécs 73 15.

Bukarest. Devizák: Páris 8 50, Berlin 52 50, London 1074, Newyork 221 00, Milánó 8 40, Zürich 42 50, Bécs 31 00, Prága 6 55, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 820, német márka 52 50, leva 1 58, török lira 125, font sterling 1065, francia frank 8 50, svájci frank 42 50, orosz lira 9 00, drachma 2 90, dinár 390, dollár 221 00, lengyel forint 33 00, osztrák schilling 31 50, magyar korona 31 00, cseh korona 6 50, belga frank 9 90, holland forint —

Karácsonyra

ajándékoknak kiválóan alkalmas szöveget szelvényeket vásznakat

még a gyári árnál is olcsóbban vásárolhat

Heller, Weisz & Molnár
hatóságilag engedélyezett végeladásán.

Cluj (Kolozsvar) C. Reg. Ferdinand 6.

Ületi berendezés olcsó árban eladó.

Zsák
Ponyva
Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető
Albala Izsé
Timisoara
Piata Traian No 10

December 1 én megnyit Albert Sámuelné vezetése alatt

ארתה כשר
étterem

a Luther-sörcearnokban Széchenyi tér 18.

A jugoszláv erdőipar válsága

Védvámok és fuvardíjkezdvmények a válság megoldására

(Belgrád, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jugoszlávia mai területén a nagy kiterjedésű erdőségek kitermelésére még a háboru előtt új vállalatok alakultak azzal a céllal, hogy az ott kitermelt fával ellássák azokat az országokat, ahol erdőhiány folytán az erdőtermékekben is hiány volt. A háboru után ezeknek a vállalatoknak a száma, nemkülönben a régi üzemeknek kiterjedtsége lényegesen kibővült, mert a dinár akkori alacsony árfolyama különösen kedvezővé tette az elpusztított területek erdőtermékekkel való ellátását. A kedvező konjunktúra azonban csak igen rövid ideig tartott és főleg a jövátelteli szálmányok megkezdése miatt és más okokból a jugoszláv erdőipar komoly válságba jutott.

A múlt évtizedben és az idén a vállalatok jelentékeny része, főleg a kisebbek, összeomlottak, vagy az erdővállalatokba fektetett tőkájukat más iparágokhoz tolták át, míg viszont mások kénytelenek voltak üzemüket redukálni, elbocsátották hivatalnokait és munkásait egy részét, miután a hivatalnoki fizetés és amunkabér leszállítására irányult törekvéseik sikertelenek maradtak.

A válságnak számos oka van. A jugoszláv erdőipar már régóta nem képes a nagy termelési költségek miatt a külföldi vállalatokkal versenyezni, még kevésbé olyan országbeli vállalatokkal, amelyek hasonló válságon már túl estek. A dinárárfolyam az utóbbi években erősen emelkedett, különösen a lírával való viszonylatban, míg belföldi vásárlóereje aránylag kisebb. A termelési költségek a kiviteli vámok folytán a névleges és tényleges árak emelkedése, az adó, illetékek és a munkási tositási költségek következtében megdrágultak. A belföldi erdőtermékszükséglet az építkezési tevékenység szüneteltetése és a romániai tűzif behozatal folytán lepadt. Az egyedüli nagy vásárló: az állam a kiirt pályázatoknál sokszorosan több ajánlatot kap, mint amilyen a kereslet.

A kis vállalatokat érte aránylag a legnagyobb károsodás és ha ez a válság még csak kis ideig eltart, a kisebb vállalatok jelentékeny része el fog tűnni.

Ez a súlyos válság érthető gondolkodásba ejtette a mértékadó köröket, mert az ország gazdasági perspektívája azt mutatja, hogy az erdészlet és az erdőipar lesz a lakosság legfontosabb foglalkozási ága. Az utóbbi időben az a törekvés tapasztalható, amely a helyzet nehezségein enyhíteni akar. Így az új vasúti díj

Üzletáthelyezés. JANKY szücs új üzlethelyisége Cluj, Calea Regele Ferdinand 17. (Wesselényi-utca) Szörmék, bundák legolcsóbban beszerezhető

AZ
B
A
(Bécs, tól.) Az eu elkerülték és bajnoki mérkőzések pályákon l bnyolításr
Az elm kívül az el és a WAC érdeklődés nokaspat mérközésér sikerült st
Ezzel a helyre küz is megnye heti maga bécsi beav napon fog A buju

1. Amate
2. VAC
3. Slovan
4. Vienn
5. Admi
6. FAC
7. Rapid
8. WSC
9. Hako
10. Simm
11. Wack
12. Rudol
13. Herti

.....
SZIN

Péntek: Lip

Orlow. tapsolt ez másuk. E szerzőinek replőinek nézniek, az egyes Csütör helyarak des helys deklédés, öráiban is áru tlóad Az Or Szünni né zönség a a szü ház azotnak, fogja egy Nadja sze Névtel új szinda születben szereplés san folyv egyie a

Csütörtök ára Péntek: kal Szombat olcs Ko Szombat pés Itá Mé

